

Analýza: 17. Ruská velikonoční ofenzíva

Kristus přikázal lásku k Bohu a lásku k bližnímu, ale to pro „ruský svět“ to znamená nenávist k bezbožným, tedy těm, kteří nechápou náboženské poslání Ruska.

Analýza

Ruská velikonoční ofenzíva

Ruská velikonoční ofenzíva

Ježíš ve východoevropském politickém myšlení

O víkendu budou slavit Velikonoce pravoslavní a řeckokatolíci na Ukrajině a pravoslavní v Rusku. V této době se ruské jednotky zapojují do velikonoční ofenzívy, nového ruského útoku na Ukrajinu na Donbasu.

Koincidence nejvýznamnějšího svátku v křesťanské tradici s krutou válkou dává příležitost zamyslet se nad tím, co znamenají Velikonoce a jak se vykládá život a smrt Ježíše.

Jedním ze způsobů uvažování o životě a smrti Ježíše je spojit je v jedno. Ježíš Nazaretský v životě riskoval. Měl myšlenky, které potřeboval říct o lásce a pravdě, ale záměrně neprovokoval stát. Že zemřel za své přesvědčení, jim dodává nezapomenutelný rozměr.

Při takovém výkladu Velikonoc je Ježíš příkladem etika a mluvícího pravdu, který pochopil, že odpovědnost zahrnuje rizika. Jeho příkladem nebylo hledání smrti nebo hledání smyslu smrti. Jeho zvěstí bylo přijmout, že určité riziko smrti za určitých okolností vyplývá z odpovědnosti k hodnotám, jako je láska a pravda.

„Láska a pravda.“ Jednou, po jedné debatě v roce 2009 v Bratislavě, jsem se podíval do poznámek,

kteře si český myslitel (a tehdy už bývalý prezident) Václav Havel dělal pro sebe. Na list papíru napsal „láska a pravda“ a pak kolem něj nakreslil květiny.

Havel byl autorem slavného sekulárního východoevropského prohlášení o riziku v politice. Tři desetiletí před touto debatou napsal v komunistickém Československu esej „Moc bezmocných“ ve stínu smrti filozofa Jana Patočky, který zemřel po policejním výslechu.

Havel v této eseji tvrdil, že člověk podstupuje riziko pro své vlastní pravdy ne proto, že trest přináší nějaký smysl, ale proto, že riziko je součástí pravdy. „Žít v pravdě“ znamená přijmout míru existenčního nebezpečí.

Něco podobného řekl sovětský ukrajinský disident Miroslav Marynovič, který Havla obdivoval. Rizika, která on a další podstupovali jako lidskoprávní aktivisté na sovětské Ukrajině 70. let, nebyla záměrnou provokací státu. Byli jen nedílnou součástí toho, co Myronovyč nazýval „normálním ukrajinským životem“.

V Sovětském svazu mohl být člověk potrestán za zpívání ukrajinských písní nebo za mluvení o ukrajinské historii. Člověk by měl dělat takové normální věci ne proto, aby ho soud potrestal, ale spíše proto, že kdyby to nedělal, kompromitovalo by to jeho já.

Jak Havel (který byl sekulární) tak Marynovič (který při výslechu prožil zjevení) byli součástí mezinárodního hnutí za lidská práva, jehož hlavní činností bylo zaznamenávání porušování lidských práv.

Výraznou formou odporu proti komunismu byl pokus zaznamenat zatýkání, procesy, deportace, rozsudky a zneužívání státní moci. „Lidská práva“ znamenala říkat pravdu o chvílích, kdy byl život ničen.

V této tradici pokračovali po zániku Sovětského svazu investigativní reportéři, kteří riskovali a psali o postkomunistické oligarchii a válce.

Na tuto pravdomluvnou tradici jsem si vzpomněl tento velikonoční týden, když jsem četl reportáže Natalije Gumenjukové z ukrajinských území, ze kterých se ruské jednotky stáhly.

Gumenjuková je jednou z obdivuhodné skupiny ukrajinských reportérů, kteří na sebe vzali svůj díl rizika a informovali o nerovnosti a konfliktu 21. století. (Ruští reportéři, jako například ti, kteří pracují pro *Novaja Gazeta* a *Echo Moskvy*, patří k této tradici. Tato média byla donucena ruskou vládou vypnout své ruské verze online.)

Během války na Ukrajině je ruskou okupační praxí popravovat ukrajinské místní elity. Ruští vojáci střílí ukrajinské civilisty do hlavy za to, že převzali určitou odpovědnost za místní záležitosti.

Ve vyprávění přeživších tyto místní elity nevyhledávaly nějaký hrdinský konec. Jednoduše se nedokázaly přimět ke kolaboraci s ruským okupačním režimem.

„Byli zabiti pro nás,“ říká ukrajinský přeživší Gumenjuková v článku zveřejněném na Velký pátek dle západního slavení Velikonoc. Znamená to, že zemřeli kvůli tomu, jak žili, jako služebníci svých komunit. Pointa však nebyla v tom, že jejich smrt byla spasitelná. Vražda byla hrůza.

Slyšel jsem také něco ze starší východoevropské tradice o způsobu, jakým Volodymyr Zelenskij mluví o ukrajinských ztrátách.

V rozhovoru zveřejněném také na Velký pátek Zelenskij mluví o utrpení a smrti spojené s odporem

proti invazi v důsledku rizika, které bylo nutné podstoupit, aby byl zachován život společnosti. Zelenskyj neoslavuje boj ani smrt. Onehdy pronesl [projev](#), který připomněl Havla: život ve lži definoval jako zdroj Putinovy agrese a pravdu definoval jako formu odvahy.

To je jeden široký způsob uvažování o politice naznačený Velikonocemi: hodnoty života jsou potvrzeny rizikem smrti. Život je plný hodnot, ale s každou je spojeno riziko. Riziko souvisí s hodnotou. Pokud je riziko realizováno smrtí, hodnota je potvrzena. Ale o smrt nejde.

V konkurenčním výkladu Ježíšovy smrti, vůči němuž jsou křesťané zranitelní, jde o smrt. Je to utrpení a umírání, spíše než činy a život, co vytváří smysl.

V takovém přemýšlení o Velikonocích může význam umírajících vytěsnit živé poselství lásky a pravdy.

Polský romantismus devatenáctého století se ubíral tímto směrem. Polská vize „Krista národů“ byla méně o křesťanském chování a více o ochotě zemřít pro věc.

O století později se rumunští fašisté silně identifikovali s křesťanstvím (východní pravoslaví) a měli bujný kult smrti a mučednictví.

Shromáždění rumunských fašistů, konec 30. let 20. století

Určitý druh zaměření na Ježíšovu smrt vede, alespoň v politice, ke zlehčení odpovědnosti za jednání.

Jednou z vhodných interpretací Ježíšovy smrti za naše hříchy je, že jsme nevinní. A pak vyvstává otázka, kdo jsme „my“. Ti v naší skupině mohou být považováni za ty, kteří jsou bez hříchu, bez ohledu na to, co děláme, zatímco ostatní mohou být považováni za hříšníky, bez ohledu na to, co dělají.

Ruský myslitel Ivan Iljin, křesťanský (ortodoxní) fašista, prosadil takovouto doktrínu národní nevinnosti. Iljinův pohled byl, že Kristovo učení o pravdě a lásce je třeba chápat zvláštním způsobem, s ohledem na určitý národ. Svět byl rozbit a mohl být vyléčen pouze Rusy, a zejména

fašistickým ruským vůdcem.

To byla pravda, na které záleželo. Pouze Rusko mělo šanci stát se křesťanským národem, a to cestou totality, která odstranila rozdíly mezi lidmi a vládcem. Obnovené Rusko, které by mohlo vést lidstvo, by bylo bez národnostních menšin a bez Ukrajiny, o které Iljin tvrdil, že neexistuje.

Kristus přikázal lásku k Bohu a lásku k bližnímu, ale to pro Iljina to znamenalo nenávisť k bezbožným, tedy těm, kteří nechápali osud Ruska.

Podle Iljina bylo vše, co ruský vůdce udělá, aby vytvořil fašistické, imperiální Rusko, z definice nevinné hříchem, protože to byl krok k vykoupení celého světa. Na lhaní a zabíjení ve špatném světě není nic špatného. Lhát a zabíjet je skutečně dobré, když je provádí ruský vůdce na křížové výpravě, aby světu vrátil celistvost.

Když Rusko naposledy napadlo Ukrajinu v roce 2014, Putin měl ve zvyku [citovat Iljina](#), aby legitimoval ruské impérium. A aby ospravedlnil tuto válku, živý ruský fašista, [Alexander Dugin](#), poskytl obraz Ruska jako ukřižovaného chlapce (ve „zprávách“ o události, která [se nikdy nestala](#)).

Putinova rétorika o této válce dává v takovém rámci smysl. Putin na shromáždění citoval Bibli, aby oslavil smrt Rusů v bitvě. Řekl, že jejich smrt učinila národ sjednocenějším než kdykoli předtím.

Vraždění místních ukrajinských elit je součástí ruské politiky „[deukrajinizace](#)“, kterou Putin nazývá „denacifikací“, aby bylo možné vymezit, která země je vždy nevinná a která je vždy vinna. V tomto konceptuálním světě jsou Ukrajinci vždy vinni tím, kým jsou, a Rusové jsou vždy nevinní, ať dělají, co dělají. Genocidní kampaň se zbavuje viny odkazem na tvrzení o trvalé národní nevině.

9. květen, Putinův termín pro vítězství ve velikonoční ofenzívě, je sám o sobě druhem světských Velikonoc: je to den připomenutí sovětského vítězství ve druhé světové válce, ve kterém je představena smrt milionů sovětských vojáků ve 40. letech jako trvalé vykoupení Ruska — a ospravedlnění Putinových válek. Když smrt dává smysl, [více smrti dodává více smyslu](#).

Rusové se mohou chovat jako fašisté, zatímco ostatní nazývají „fašisty“. Putin může vyjádřit rozpaky, proč by se měl cítit vinen. Koneckonců řekl, že je Boží vůlí, aby Rusko a Ukrajina byly „sjednoceny“. Mrtví Rusové dokazují posvátnost jeho cíle a mrtví Ukrajinci jsou jeho uskutečněním.

A tak přichází ruská velikonoční ofenzíva. Ruští pravoslavní duchovní, navázaní na ruský stát, najdou způsoby, jak ospravedlnit krveprolití. Oficiální Rusko se bude chránit před morálním napětím extravagantními tvrzeními o oběti.

A všichni křesťané budou mít o čem přemýšlet: jak přemýšlet o životě a smrti Ježíše v našich vlastních válečných dobách.

Pravoslavné Velikonoce

[Timothy Snyder](#)

17. dubna

Timothy Snyder

Timothy Snyder

Timothy Snyder je americký historik Evropy a známý intelektuál na obou kontinentech. Mezi jeho knihy patří *On Tyranny and Bloodlands*, které se objeví v nových vydáních v roce 2022. Jeho dílo inspiruje umění a hudbu a čte se na protestech po celém světě.

-tep-

Můžete také navštívit naši facebookovou stránku [Baptisté – Síť víry](#) nebo facebookovou skupinu [Zpravodaj Baptisté – Síť víry](#)